

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Політичних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛПА


Філософський
факультет
« 31 » 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	031 Релігієзнавство
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Релігієзнавство
спеціалізація	-
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання	
Та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит


Викладач: Гончарук Валерій Петрович, к.п.н., доцент, доцент кафедри політичних наук

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробник: Гончарук Валерій Петрович кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук

Затверджено
« 29 » серпня 20 22 р.

Зав. кафедри політичних наук
 (Петро ШЛЯХТУН)

Протокол № 1 від « 29 » 08 20 22 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 20 22 року № 2

Голова науково-методичної комісії  (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » серпня 20 22 року

1. **Мета дисципліни** – є розширення і закріплення знань студентів про політичні інститути, процеси та явища, отримані при вивченні базових курсів із філософських дисциплін, соціології, історії та права, релігієзнавства.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Вміти працювати із першоджерелами, анотувати матеріал, виокремлювати найбільш важливі ідеї. Порівнювати думки різних дослідників. Використовувати методи наукового пізнання.

2. Мати загальні наукові уявлення про суспільство як надсистему з метою більш поглибленого аналізу політичної системи суспільства та її елементів.

3. Володіти елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних подій та явищ; використання іншомовних фахових політичних інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: Курс “Політології” розрахований на студентів спеціальності “Релігієзнавство” і підготовлений на основі узагальнення вітчизняних та зарубіжних політологічних досліджень. Програма курсу носить теоретичний і проблемний характер. В курсі “Політологія” аналізується розвиток світової та вітчизняної політичної думки, розкриваються погляди класиків політичної науки Платона, Арістотеля, Н.Макиавеллі, Т.Гоббса, Дж.Локка, Ш.Монтеск’є, Ж.Ж.Руссо, Е.Канта, Г.Гегеля, К.Маркса, представників сучасної західної політології Г.Алмонда, Д.Істона, М.Дюверже, Дж.Сарторі, А.Бентлі, Д.Трумена, Р.Даля, Х.Аренд, Т.Адорно, К.Фрідріха, Зб.Бжезінського тощо. В контексті розвитку політичних ідей західноєвропейської політичної науки розглядають погляди і українських мислителів, від часів Київської Русі до 20-ст. включно: Ст.Оріховського-Роксолана, Хр.Філалета, І.Вишенського, С.Яворського, Ф.Прокоповича, М.Костомарова, М.Драгоманова, С.Подолінського, І.Франка, М.Міхновського, В.Липинського, Д.Донцова тощо. В курсі “Політологія” розглядаються базові концепції сучасної політичної науки: теорія політичних систем, теорія політичних режимів, теорія політичних партій та партійних систем, теорія груп інтересів, теорія демократії, теорія еліт, теорії політичного лідерства тощо.

4. Завдання (навчальні цілі)

- засвоєння студентами знань з історії політичної думки та теорії політичної науки;
- отримання знань про категоріальний апарат, методологічні засади та методи політичної науки;
- вироблення у студентів навичок виокремлювати теоретичні і прикладні аспекти політологічного знання, раціонального та ірраціонального в політиці;
- отримання знань та уявлень про природу сучасних політичних процесів, сутність і різновиди політичних систем та режимів;
- набуття досвіду критичного оцінювання різноманітних теоретичних підходів та шкіл, що існують в політології;
- здобуття навичок для практичного застосування теоретичних знань з аналізу політичних процесів та явищ в Україні та інших державах.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ФК 2. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Здатність застосовувати інноваційні підходи у процесі дослідженні феномену релігії.

ФК 11. Здатність здійснювати аналіз даних соціологічного дослідження релігійних явищ та процесів.

ФК 12. Здатність здійснювати експертно-аналітичну та консультативну роботу в сфері релігієзнавства.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
ККод	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Понятійно-категоріальний апарат політології	Лекція, семінар	іспит, усна доповідь	6
1.2	Основні напрями в історії світової та вітчизняної політичної думки. Представники, течії, школи, ідеї, концепції, основні твори	Лекція, семінар	Усна доповідь, іспит	6
1.3	Основні концепції політології. (Концепції влади, демократії, політичних еліт, лідерства, партійних, виборчих систем)	Лекція, семінар, індивідуальні завдання	Усна доповідь, іспит	6
1.4	Теорія політичних систем	Лекція, семінар, індивідуальні завдання	Усна доповідь, іспит	6
1.5	Держава та її інститути	Лекція, семінар	Усна доповідь, іспит	6
1.6	Теорія демократії	Лекція, семінар, індивідуальна робота	Усна доповідь, іспит	6
	Вміти:			
2.1	застосовувати понятійно-категоріальний апарат в науковому аналізі політичних процесів	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, іспит	7
2.2	Аналізувати процеси та явища в сучасній політиці	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, іспит	7
2.3	Визначати основні проблеми політичної системи сучасної України та її складових, формулювати рекомендації щодо практичних шляхів їх вирішення	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат	7
	Комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої політологічної літератури, в	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, іспит	5

	підготовці до семінарських занять та написанні самостійних робіт			
3.2	презентувати результати проведених політологічних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, дискусія, реферат, іспит	5
3.3	вести полеміку з питань політичної науки на основі володіння понятійно-категоріальним апаратом	Семінари	Дискусія	5
	Автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із дисципліни, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усна доповідь, дискусія, реферат	5
4.2	самостійно вирішувати комплексні завдання, пов'язані із верифікацією результатів існуючих оприлюднених досліджень, та порівнювати їх із результатами проведених власних досліджень	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, дискусія	5
4.3	Виконання індивідуальних завдань з дисципліни, з метою закріплення здатності до самостійного політологічного аналізу в межах порівняльних досліджень	Самостійна робота	Реферат	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання															
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово, використовувати мови для ефективної міжкультурної комунікації.	+	+			+				+			+			
ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією з різних джерел, критично її аналізувати, інтерпретувати, класифікувати, систематизувати з метою розв'язання релігієзнавчих проблем.			+	+	+		+	+							+
ПРН 12. Презентувати власний погляд у відкритих дискусіях з релігієзнавчої проблематики.	+	+	+	+	+		+	+			+			+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.3); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах: 20/40 бали**
2. **Реферативні роботи:** Самостійна робота (1. Політична система сучасної України. 2. Партійна система сучасної України. 3. Концепції демократії) – Самостійна робота зараховується як альтернатива усної доповіді. **16 / 20 балів**

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) Самостійні роботи. Всі види робіт в семестрі мають в підсумку:

- в максимальному вимірі 60 балів
- в мінімальному вимірі 36 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

тестове завдання із 40 закритих питань. Кожне питання оцінюється 1 балом. Обрані всі правильні варіанти відповідей – 1 бал. Обрані не всі правильні варіанти відповідей – 0 балів. Обрані неправильні, або ж правильні та неправильні варіанти відповідей – 0 балів;

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«4» x 5 = 20	«8» x 5 = 40
Самостійна робота	Реферативні роботи на теми: 1. Політична система сучасної України. 2. Партійна система сучасної України. 3. Концепції	«8» x 2 = 16	«10» x 2 = 20

	демократії		
Загальна семестрова оцінка		36	60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

8 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу

6 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

4 бал – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

Доповнення / участь в дискусіях

2 бал – доповнення змістовне

Самостійна робота (реферати):

10-8 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу

6 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

4 бал – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2. Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

тестове завдання із 40 закритих питань. Кожне питання оцінюється 1 балом. Обрані всі правильні варіанти відповідей – 1 бал. Обрані не всі правильні варіанти відповідей – 0 балів. Обрані неправильні, або ж правильні та неправильні варіанти відповідей – 0 балів;

7.3 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	Політологія як наука та навчальна дисципліна.	2		3
2	Політика і влада	2	2	2
3	Держава	2		3
4	Правова держава та громадянське суспільство	2	2	2
5	Теорія політичних систем	2		3
6	Політичні партії та партійні системи	2	2	2
7	Політичні вибори та виборчі системи	2		3
8	Теорія груп інтересів	2	2	2
9	Політичні режими	2		3
10	Теорія демократії	2	2	2
11	Політична культура	2		3
12	Політичні еліти			10
13	Політичне лідерство			10
14	Політичні ідеології			10
	ВСЬОГО	22	10	58

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **22 год.**

Семінари – **10 год.**

Самостійна робота – **58 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Аристотель. Політика. пер. з давньогрецької та передмова О. Кислюка – К.: Основи, 2003. – 239 с.
2. Баранівський В.Ф. Політологія: підручник / В. Ф. Баранівський. – К.: Національна академія управління, 2016. – 235 с.
3. Гегель Г. В. Основи філософії права, або Природне право і державознавство / перек. з нім. Р. Осадчука та М. Кушніра. – Київ: Юніверс, 2000. – 329 с.
4. Гелей С. Д. Рутар С. М. Політологія: Підручник. – К.: «Знання», КОО, 2008. – 415 с.
5. Гоббс Т. Левіафан: / пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2000. – 600 с.
6. Історія політичної думки: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми. Л.: «Новий Світ-2000», 2017. – 1000 с.
7. Макіавеллі Нікколо Державець / Н. Макиавеллі / Флорентійські хроніки. – Харків: Будинок друку, 2013. – 470 с.
8. Найчук А. В. Політична теорія держави: навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: Д. Г. Зволейко, 2012. – 199 с.
9. Піча В. М., Хома Н. М. Політологія: підручник Львів: «Магнолія-Плюс», 2006. – 304 с.
10. Політико-правова система України: курс лекцій. навч. посіб. / В. Кириченко та ін. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. – 203 с.
11. Політична система сучасного суспільства: навч. посіб. / В. Мадіссон та ін. – Київ: КНУТД, 2015. – 183 с.
12. Політологія. за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенко. – К.: Академія, 2006. – 528 с.
13. Політологія. Навчально-методичний комплекс. Підручник / за заг. ред. Кирилюка Ф. М. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
14. Політологія. підручник / за заг. ред. Кремень В. Г., Горлач М. І. – Харків: Друк. Центр «Єдинорог», 2002. – 640 с.
15. Політологія: навч. посіб. / М. П. Гетьманчук, В. К. Грищук, Я. Б. Турчин та ін. / за заг. ред. М. П. Гетьманчука. – К.: Знання, 2011. – 415 с.
16. Політологія: наука про політику / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ; Харків, 2002. – 640 с.
17. Політологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. О. В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К.: Вид. Центр «Академія», 2003. – 528 с.
18. Рябцев Г. Політична система суспільства: навч. посіб. – Київ: Психея, 2015. – 71 с.
19. Фукуяма Ф. Великий крах: людська природа і відновлення соціального порядку / переклад з англ. В. Дмитрук. – Львів: Кальварія, 2005. – 376 с.
20. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576с.

Додаткова:

1. Актуальні питання сучасної політики: словник-довідник для працівників ОВС / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 118 с.
2. Гелей С. Політико-правові системи світу: навч. посіб. / С. Гелей, С. Рутар. – К.: Знання, 2006. – 668 с.
3. Закон України «Про політичні партії в Україні» (Електронний ресурс): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
4. Історія політичної думки: навч. енцикл. Словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми. – Львів: Новий Світ-2000, 2014. – 766 с.
5. Кухта Б. Л. Політична влада та її рішення. – Львів: Центр політичних досліджень, 2006. – 237 с.
6. Кухта Б., Краківський О., Ліпенцев А. Політологія (Історія і теорія політичної науки): Курс лекцій. – Львів: Кальварія, 2004. – 271 с.
7. Політологічний енциклопедичний словник: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.

9. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: В 2т. – К.,1994. – Т. 1–2.
10. Потолицький В. А. Історія української політології. – К.: Либідь, 1992. – 232 с.
11. Шведа Ю. Партії та партійна система сучасної України. – Львів, 2004. – 528 с.

Інтернет ресурси:

1. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с. (Електронний ресурс):

http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_29_10_2018.pdf

2. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. — Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. — 180с. (Електронний ресурс):

<http://kk.nau.edu.ua/article/1456>

3. Політологія: лекційний курс і практикум. Навчальний посібник / За редакцією доктора філософських наук, доцента Гончарук Т. В. – Тернопіль, 2008. (Електронний ресурс):

http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/539/1/politologia_lkp.pdf

<https://nam.kiev.ua/files/publications/978-966-8406-98-0-pos.pdf>

4. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009. – 480 с. (Електронний ресурс):

<https://ipiend.gov.ua/publication/rudych-f-m-politolohiia-pidruchnyk/>